

Rita Levi Montalcini: Ja, agnostyk, bronię życia i zasad moralnych

Autor tekstu: **Barbara Palombelli**

Tłumaczenie: **Marek Bończak**

Wychowana przez rodziców w duchu laickim, wyznaje religię nauki. Ma 97 lat i określa się mianem wierzącego agnostyka. Jej bogiem jest nauka, jej przykazaniami są zasady moralne, którymi kierowała się na ścieżkach swego życia. Podróżuje po świecie, uczestniczy w kongresach i konwentach, jest dokładna i uważna w wypełnianiu swych obowiązków dożywotniego senatora. Walczyła o uzyskanie finansowania badań naukowych, właśnie ma opublikować kolejny tekst. Jest kobietą zawsze bardzo elegancką, zadbaną, z biżuterią właściwie dobraną do przepięknych sukni od Capuccięgo, które są doskonale dopasowane do jej zgrabnej, szczupłej sylwetki.

„Całkowicie świeckie wychowanie, jakie we wczesnym dzieciństwie otrzymałam wraz z braćmi, ze strony rodziców, było przyczyną kłopotliwych sytuacji, kiedy musieliśmy konfrontować się z rówieśnikami i przyjaciółmi, którzy dawali upust swojej religijności, żądając tego samego od nas. Dziś uważam, że ten rodzaj wychowania

miał w przeszłości i ma dotąd wielką zasługę czynienia ludzi odpowiedzialnymi za własne postępowanie dzięki zasadom etycznym, a nie w celu otrzymania wynagrodzenia lub uniknięcia kary w domniemanym życiu pozagrobowym. Osobiście, mimo że uważam się za laika, czy lepiej agnostyka i wolnomyśliciela, jestem głęboko "wierząca", jeśli przez religię rozumie się wiarę w dobro i zachowanie etyczne: gdy nie przestrzega się tych zasad, nie warto żyć".

W tym okresie Rita Levi Montalcini dostarczyła wydawcy Baldiniemu Castoldi Dalai swój ostatni esej "Czas rewizji", napisany wspólnie z Giuseppiną Tripodi. Z niego cytuje słowa Alberta Einsteina, używając ich jako dopełnienia swej definicji „wiary”. „Najważniejszym czynnikiem ludzkiej egzystencji, twierdził Einstein, jest stworzenie celu. Potrzebny jest wielki wysiłek duchowy ze strony wspólnoty ludzi wolnych, by wyzwolić się z dziedzictwa instynktów społecznych i destrukcyjnych. Posługiwanie się zdolnościami intelektualnymi bazującymi na zasadach moralnych nadaje treść i sens życiu".

Przeżyła pani dramat Holokaustu i prześladowań nazistowskich. Jak wspomina Pani ten okres?

„Współcześnie żyjący młodzi ludzie nie wiedzą prawie w ogóle o tym, co się wydarzyło, lub nie wierzą, że Holokaust rzeczywiście miał miejsce. Osobiście uważam, że pamięć o tragediach, które wydarzyły się ponad pół wieku temu jest absolutnie konieczna, pożyteczna, by uniknąć, na ile to możliwe, powtórzenia się podobnych katastrof. Pamięć jest ważna, aby nie popadła w zapomnienie tragedia, która zniszczyła dziesiątki milionów ludzi. Trudno jest zrozumieć szaleńców, którzy nią kierowali i naród tak bardzo im uległy: nie ma wątpliwości, że Niemcy, i po części również Włosi, sprzyjali dyktatorom. Charyzmatyczna rola, jaką odegrał Hitler w Niemczech, Mussolini we Włoszech, Mao na Wschodzie, Stalin w Rosji, ukazuje z jak wielką łatwością człowiek ulega wszystkim przesłaniom, które odbiera werbalnie i wizualnie. Należy za wszelką cenę uwolnić człowieka od obsesyjnej uległości indywiduom charyzmatycznym i pozbawionym moralności, jak tym, którzy kierowali tragediami z połowy zeszłego wieku".

Otrzymała Pani nagrodę Nobla za badania nad życiem, analizę i wytłumaczenie cudownych i doskonałych mechanizmów biologii. Co myśli Pani o stworzeniu?

„Wiedza jest z definicji dobrem — być może nadrzędnym dobrem człowieka — gdyż bez niej nie mogą istnieć podstawowe wolności, do których nieustannie się odwołujemy. Naukowcy nie mają monopolu na mądrość. Rozwiązanie problemów dręczących ludzkość i zagrażających jej istnieniu jest w tej samej mierze zadaniem filozofów, wyznawców religii, wychowawców i ludzi należących do innych dyscyplin. Obecne odrodzenie ruchu kracjonistycznego, bazującego na koncepcji "inteligentnego planu", neguje ważność selekcji darwinowskiej. Negacja ta wynika z nieznaności ścisłych dowodów dostarczonych przez genetykę. Hipotezy

stworzone przez ekspertów genetyków znajdują potwierdzenie w wynikach badań przeprowadzonych za pomocą najnowocześniejszych technologii dostępnych współczesnemu człowiekowi. Ludzki program genetyczny nie ma władzy całkowitej, lecz podlega modyfikacji natury epigenetycznej".

Mam wrażenie, że pani świat, na szczęście, nie podlega turbulencjom międzynarodowej polityki. Nauka istnieje poza barierami i może odgrywać ważną rolę w pojednaniu między różnymi podmiotami.

„Poza wielką rolę, jaką nauka i technologia odgrywają obecnie w procesie poprawy warunków życia we wszystkich zakątkach Ziemi, z korzyścią dla jej mieszkańców, należy wziąć pod uwagę to, co na dłuższą metę jest najważniejsze: promowanie przyjaźni bazującej na wymianie wiedzy i wzajemnych kontaktach. Jedynie w ten sposób można doprowadzić do przewyższenia różnic wynikających z wrogości i nietolerancji na tle etnicznym. Nauka umożliwia istnienie języka jasnego i zrozumiałego dla różnych narodów".

Istnieje szara strefa między życiem a śmiercią, którą nauka powiększa. Co myśli pani o eutanazji, która we Włoszech jest ciągle przestępstwem karanym wieloletnim więzieniem?

„Nikt nie ma prawa odbierać życia. Eutanazja mogłaby zostać dopuszczona zawsze i jedynie w końcowej fazie chorób, które powodują ogromne cierpienia w następstwie procesów degenerujących i neoplastycznych, bez nadziei na wyzdrowienie. Jestem za decyzją o eutanazji jedynie wobec własnej osoby, poprzez "biologiczny" testament, sporządzony, według obowiązujących przepisów prawnych, w pełni władz umysłowych, w którym oświadcza się, że w przypadku, gdy nie będzie się już w stanie właściwie rozumować i posługiwać się wolną wolą, komisja ekspertów w dziedzinie medycyny może położyć kres ogromnym cierpieniom lub życiu pozbawionemu zdolności poznawczych".

Nauka jest przeciwieństwem przesądu. Mimo to, w trzecim tysiącleciu liczne osoby wierzą jeszcze w uzdrowicieli, czy wróżenie z kart...

„Uważam, że ta łatwowierność wpisana jest w ludzką naturę — przynajmniej u pewnej liczby osób — i nie da się jej całkowicie wykorzenić. Wystarczy uświadomić sobie jaką przychylnością cieszą się jeszcze dziś średniowieczne praktyki mistyczne, np. czarna magia, aby zrozumieć, w jak niewielkim stopniu współczesny człowiek różni się od swoich przodków, którzy żyli w czasach prehistorycznych i uważali, że takie zjawiska jak piorun, tęcza czy inne manifestacje natury oznaczają gniew lub przychylność bytów nadprzyrodzonych utożsamianych z bóstwami dobrymi i złymi".

*

Biografia

Studia. Rita Levi-Montalcini urodziła się w 1909 roku w Turynie. W wieku 20 lat wstąpiła do szkoły medycznej Leviego; dyplomowała się w 1936 roku.

Badania. Zdecydowała się na karierę akademicką jako asystent i badacz naukowy w dziedzinie neurobiologii i psychiatrii. Z powodu praw rasowych została zmuszona do wyemigrowania wraz z Giuseppe Levim do Belgii.

Nobel. W latach 1951-1952 odkryła nerwowy czynnik wzrostu zwany NGF, odgrywający istotną rolę we wzroście i zróżnicowaniu komórek nerwowych. W 1986 roku otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie Medycyny.

www.corrieredellasera.it

(Publikacja: 08-12-2006 Ostatnia zmiana: 08-12-2006)

[Oryginał..](http://www.racionalista.pl/kk.php/s,5144) (<http://www.racionalista.pl/kk.php/s,5144>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl